

Datum:
2026-04-15Diarienummer:
UBN-2026-02927Utbildningsförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Utbildningsnämnden

Handläggare:
Katarina Håkansson

Svar på motion om kostnadsfria mensskydd på Uppsalas skolor från Jennie Claesson (L) m.fl.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** bifalla motionens första att-sats genom att säkerställa att kostnadsfria mensskydd finns tillgängliga för flickor i kommunalt drivna grund- och gymnasieskolor, samt
2. **att** i övrigt besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Jennie Claesson (L), Sussie Åhlander (L), Anders Wallin (L), Anders A. Aronsson (L), Ludvig Arbin (L), Erik Berg (L), Peter Nordgren (L), och Camilla Westerborn (L), föreslår i en motion väckt 9 december 2024

- att Uppsala kommun ska genomföra ett tvåårigt försök med att erbjuda kostnadsfria mensskydd till flickor i högstadie- och gymnasieålder,
- att Uppsala kommun tillsammans med barnombudet i Uppsala län arbetar för att kostnadsfria mensskydd finns tillgängliga på adekvata platser, samt
- att information och utbildning om menshälsa inkluderas som en del av det hälsofrämjande förebyggande arbetet i Uppsalas skolor.

Beredning

Ärendet har beretts av utbildningsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

Det är angeläget att flickor i högstadie- och gymnasieålder har tillgång till mensskydd vid behov och att menshälsa fortsatt är en del av skolornas hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Skolorna har redan idag ett ansvar för det hälsofrämjande och förebyggande arbetet och att möta olika elevers behov. Redan idag erbjuder högstadie- och gymnasieskolor kostnadsfria mensskydd i olika utsträckning och på olika sätt.

Utbildningsnämnden har inte rådighet över de fristående skolorna, men det ska säkerställas att tillgång till kostnadsfria mensskydd finns på samtliga skolor i kommunal regi. Skolor ska ges handlingsutrymme att organisera tillgången på ett ändamålsenligt sätt utifrån lokala förutsättningar.

Vad gäller frågan om att tillhandahålla mensskydd på andra adekvata platser så saknar utbildningsnämnden rådighet också i den frågan.

Utbildningsnämnden delar uppfattningen att information och utbildning om menshälsa ska vara en självklar del av det hälsofrämjande och förebyggande arbete i skolorna, och så sker också redan idag.

Området som länge har kallats för sex och samlevnad har bytt namn till sexualitet, samtycke och relationer i samband med läroplansändringarna 1 juli 2022. Läroplaner med tillhörande kurs- och ämnesplaner har förtydligande vad gäller sexualitet, samtycke och relationer. Det innehåll som efterfrågas i motionen ingår som ett en del av det centrala innehållet i flera ämnen och tas också upp i de hälsosamtal som hålls med eleverna.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 15 april 2026
- Bilaga 1, Motion om kostnadsfria mensskydd på Uppsalas skolor från Jennie Claesson (L) m.fl.

Utbildningsförvaltningen

Susana Olsson Casas
Utbildningsdirektör

Motion om kostnadsfria mensskydd på Uppsalas skolor

Mens är för många unga tjejer inte bara en biologisk företeelse utan också en källa till oro och skam. Det är en känslomässig berg- och dalbana där rädslan för att någon ska lägga märke till det är konstant närvarande. Att behöva smyga med bindor eller tamponger, eller ännu värre blöda igenom, förstärker känslan av att detta är något som måste döljas. För vissa leder det till missade lektioner, inställda fritidsaktiviteter och en upplevelse av att stå utanför. Det handlar om mer än hygien – det handlar om jämlikhet, frihet och unga tjejers rätt att delta fullt ut i samhället.

Trots att vi kommit en bit på vägen är mens fortfarande stigmatiserat i många sammanhang och i samhället i stort. Var tionde flicka uppger att hon har missat undervisning på grund av bristande tillgång till mensskydd och runt 15 procent uppger att de inte haft möjlighet att byta mensskydd vid behov. Inom hederskulturer kan menstruation vara belagt med ytterligare restriktioner och vanföreställningar om förlorad oskuld genom användandet av tampong. Denna kontroll kan begränsa tillgången till mensskydd och påverka tjejers möjlighet att delta i simundervisning och fysisk aktivitet. Konsekvenserna kan vara långtgående – inte bara utebliven skolgång, utan också hälsorisker i form av infektioner, läckage och dålig lukt när skydd används för länge.

För de tjejer som lever under föräldrakontroll blir tillgången till mensskydd ytterligare en fråga om makt. Om föräldrarna kontrollerar inköpen kan en enkel sak som att besöka en ungdomsmottagning och få kostnadsfria mensskydd innebära en ovärderlig frihet. För att säkra tjejers rätt att delta i skola och samhällsliv föreslår Liberalerna att mensskydd tillgängliggörs på skolor, ungdomsmottagningar och vårdcentraler. Detta är en konkret åtgärd för att ge unga tjejer lika förutsättningar och minska orättvisorna som slår hårdast mot de mest utsatta. Det handlar inte bara om att täcka ett hygienbehov utan om att ge unga friheten att fokusera på utbildning och fritid utan onödiga hinder.

För att långsiktigt bryta tabun och skapa en trygg miljö behövs också insatser för att utbilda om menshälsa. Genom att samarbeta med barnombudet i Region Uppsala kan vi säkerställa att rätt information når fram och att unga känner sig sedda och stöttade. Ingen ska behöva skämmas för sin kropp eller känna att de saknar stöd.

Som liberaler tror vi på individens frihet att forma sitt eget liv men vi ser också samhällets ansvar att ge alla lika förutsättningar. Att unga tjejer har tillgång till mensskydd är inte bara en hygienfråga – det är en fråga om jämlikhet, frihet och delaktighet. Ingen ska behöva stanna hemma eller hindras i sin utveckling på grund av yttre begränsningar eller kontroll.

Med anledning av ovanstående yrkar Liberalerna:

- att** Uppsala kommun ska genomföra ett tvåårigt försök med att erbjuda kostnadsfria mensskydd till flickor i högstadie- och gymnasieålder,
- att** Uppsala kommun tillsammans med barnombudet i Uppsala län arbetar för att kostnadsfria mensskydd finns tillgängliga på adekvata platser, samt
- att** information och utbildning om menshälsa inkluderas som en del av det hälsofrämjande förebyggande arbetet i Uppsalas skolor.

Jennie Claesson (L), ledamot

Sussie Åhlander (L), ledamot

Anders Wallin (L), ledamot

Anders A. Aronsson (L), ledamot

Ludvig Arbin (L), ledamot

Erik Berg (L), ersättare

Peter Nordgren (L), ersättare

Camilla Westerborn (L), ersättare

